

Jozef Miloslav Hurban: Po padesát letech

Hory moje bukohojné,
temné moje daubravý,
proč jste nyní tak pokojné,
tak neznalé oslavy?
Tak nad vami mračno stojí,
pod vami tak mřtvo tu, jakby v žití vášho
zdroji
nic nebylo k životu;
jakby vymřely již byly
ty nádechy nežných hor, jenž má ňandra
tak zvlnilý,
v srdce lély žal i vzdor. –
Nad Lašidem, v „Klíža“ stráni,
u mračných hor Kálnice skalné Beckova
balvany
i báječné „Skalice“;
„Červenhora“ od Trenčína
i vy „Lipky“ dojemné,
kudydo „Daránských mlyna“
vodily chodníčky mne,
i ty „Záborie“, milostné
a v „Trbockém“ mha sivá,
i „Potôčky“, ku niž zlostné
vetry dují z „Sichrova“;
i „Miškovská“ i „Zaháje“
„Za môstkom“ a „Hrabovník“ –
vy mého dětinství ráje,
vy mých tužeb zdroj a vznik!
Jak to smutno teď nad vami,
jak pusto u vašich pat, –
rozkošný kraj záplavami
kýmis zdá se mi býť jat!
Ach, tak teskno, tak bolno mi
zříť v ty raje zašlých dnu,
srdce v hrudi v dví se lomí,
prsa vzbauřená se dmau!
Příroda sic dýše živě,
jako kdysi dýchala;
z údolí se závrativě

ku oblakům pne skala;
bauřně, tiše, tak se snaží
tím, neb jiným korytem
Váh si běhať po Považí
smutkem dávna pokrytém;
valně, skrovně, – jak kdy přijde –
z Podlašida, Kálnice
potok na lup sobě vyjde
a straší lid velice;
i to jaro vůní sladkých,
i to leto klasných vln,
i ta ořechů povážských
kořenitost i lov srn;
jaro, leto jeseň, zima,
hora údol, rokli svah,
druh od druhu svau přejímá
práci daných sobě snah:
než jen příroda je živá,
národ stínům rovná se,
netkne se ho píseň tklivá,
ani pověst o spáse.
„Z ruky do ust, od kolébky
zpříma cestou ku hrobu,“
toť hle heslo, jímžto lebky
krmí vlastní porobu.
Stíny bledé mne střetají
podob valné zmenených,
původ sice svůj netají –
života však nezřím v nich!
Darmo stíny Mataušove
a hrdin těch slávných dob
kmitají se v nov a v nově
nad vami v čas zvláštných zlob.
V Skalic útrobách to hřmívá,
nad Lašidem vřava zní,
od Sichrova zář ohnivá,
Z Trbockého chřest zbraní;
z Malinovca bohatýři
davem dlauhým se hrnau,

„halló“ vzduchem se to víří
až v kostech špiky trnau;
kosti, ledví to proniká,
když se hýbe vrchu duch:
ale darmo, vám nevníká
do duší ten duchů ruch;
darmo Váhu bauřné praudy
pějí staré písně vám,
darmo reže se z mé hrudi
písně nové drahokam!
Praudohojných slz přívaly
darmo tekau lícem mým,
stráně rodné neozvaly
saucitně se steskům mým!
Hory moje a daubrawy,
odkud ten váš chabý klid?
Či Považí naši slávy
neobýva Slávy lid?
Neprosákly nové věky
mrtvou vaši útrobou,
abyšte odkoply svleky

umauněné porobou?
Syn váš verný z dola zpívá,
slyš jej vlasti na pokon;
pojď, harfo má, nechť ozýva,
Považím zas tvůj se ston.
Jinak jindy bývalo tu,
jinak, dá Bůh, bude zas!
„Činem zastříť svau holotu“
Boží je k národům hlas!

*

A ty počkej Převozníku
z Podturecka haušťavy,
popřejž „Vříby“ své Básníku,
ať se i on preplaví: jinýchť hor a vrchů rady
tahnau jej a jiný lid,
tam javořinské Poradí,
tu děj Bradla, Boru klid.

Almanach NITRA, roč. VI., 1876